

ชื่อเรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน
ของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต บ้านส้มโอง หมู่ 5 ตำบลโนนสวรรค์
อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย ไพรัช ไมตรีมิตร **ปริญญา** ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)

กรรมการที่ปรึกษา ดร. ชาตรี ศิริสวัสดิ์ ประธานกรรมการ
ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชมพูนุท เมฆเมืองทอง กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาผลการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต บ้านส้มโอง หมู่ที่ 5 ตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์
จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน
เพื่อการผลิต บ้านส้มโอง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุน
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต บ้านส้มโอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน, และผู้นำกรรมการ
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต บ้านส้มโอง และใช้วิธีการสังเกตการดำเนินการกู้-ออม
ประจำเดือนของกลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า มูลเหตุที่ทำให้เกิดการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต
บ้านส้มโอง มาจากสภาพปัญหารอบด้านที่ชุมชนประสบอยู่ อันประกอบด้วยปัญหาความแห้งแล้ง
ทำนาไม่ได้ผล ขาดแคลนแรงงานสัตว์ในการทำนา ขาดอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนา เกิดภาวะ
ว่างงาน และภาวะหนี้สินทั้งในและนอกระบบ จากสภาพปัญหารอบด้านดังกล่าวชุมชนได้ค้นหา
วิธีการแก้ไข มีการก่อตั้งธนาคารข้าว และธนาคารควาย โดยความร่วมมือของผู้นำชุมชนและ
องค์กรพัฒนาเอกชน การแก้ไขปัญหาในระยะแรกเป็นการแก้ไขปัญหาแบบเร่งด่วน และพึ่งทุน
ภายนอกเป็นหลัก ชุมชนต้องการให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนจากภายใน จึงค้นหาวิธีการเพิ่มเติม
ในระยะต่อมา

ปี พ.ศ. 2543 กลุ่มผู้นำสตรีในหมู่บ้านได้มีการประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาของ
ชุมชน โดยค้นพบสาเหตุ ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องเงิน คนในหมู่บ้านต้องกู้เงินนอกระบบจากนายทุนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อเดือน ขณะที่หากรวบรวมเงินภายในชุมชนนำมาจัดการระบบกลุ่มจะสามารถจัดการได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าซึ่งช่วยบรรเทาปัญหาเงินกู้นอกระบบได้

2. ปัญหาทางด้านสังคม คนในชุมชนตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ ยากจนทั้งหมู่บ้านเกิดเป็นปรากฏการณ์ “อยู่ใผ่อยู่มัน ไผหาได้หาเอง” จึงต้องการแก้ปัญหาด้วยความเชื่อมั่นว่าการรวมกลุ่มจะสามารถแก้ไขปัญหาได้

การดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเพื่อการผลิต บ้านส้มโอง จาก พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2549 เกิดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทุนที่สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม และเป็นต้นแบบที่ดีแก่กลุ่มอื่นๆ ได้ จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม ประกอบด้วย

1. ปัจจัยฐานรากของชุมชน ชุมชนได้ทำความเข้าใจตนเองที่มีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ การมีวัตถุประสงค์ของการดำรงอยู่เหมือนกัน การมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน จนสามารถก้าวผ่านปัญหาต่างๆ ด้วยกันจนเป็นผลสำเร็จ

2. ศักยภาพผู้นำ การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถ และสร้างคณะทำงานที่มีความสามารถหลากหลาย จนทำให้การกำหนดทิศทางการพัฒนากลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการสมาชิกได้ คือปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือของสมาชิก คือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ความต้องการของสมาชิกได้รับการตอบสนอง กลุ่มมีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่สำคัญคือ ความคิดเห็นที่ตรงกันและเป็นมติคือพลังขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ

4. ปัจจัยด้านระบบการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ รูปแบบการดำเนินการของกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้และการพัฒนาที่มีทิศทางชัดเจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์ภายนอก ประกอบด้วย การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกิดกระบวนการคิด การสร้างผู้นำในการพัฒนา และการสร้างกระบวนการเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและคนในชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้

TITLE A Study of Operational Outcomes and Factors Affecting Success in Operation of the Housewives' Savings Group for Production at Ban Som Hong, Mu 5, Tambon Non Sawan, Amphoe Pathum Rat, Changwat Roi Et

AUTHOR Pairat Maitrimit **DEGREE** M.A. (Social Sciences for Development)

ADVISORS Dr. Chatri Sirisawat Chairman

Dr. Rangson Singhalert Committee

Asst. Prof. Chomphunut Megmuangthong Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2007

ABSTRACT

A study of operational outcomes and factors affecting success in operation of the housewives' savings group for production at Ban Som Hong, Mu 5, Tambon Non Sawan, Amphoe Pathum Rat, Changwat Roi Et aimed to investigate the operational outcomes of the fund of the housewives' savings group for production at Ban Som Hong, and the examine factors affecting success in operation of the fund of the housewives' group for production at Ban Som Hogn. The study was conducted by interviewing with community leaders and leader/ committee members of the housewives' savings group for production at Ban Som Hong and by observing operation in monthly loans-saving .

The results of the study revealed the following. The causes of the establishment of the housewives' savings group for production at Ban Som Hong were the conditions of problems the community was facing around it which included: problems of drought and farming without success, lack of animal labor for rice farming, lack of supplementary careers after rice-farming season, emergence of unemployment condition, and conditions of debts in both internal and external systems. From the all-around problems mentioned, the community sought solutions. There were establishments of buffalo bank by cooperation of community leaders and private development organization. Problem-solving in the first phase was urgent problem-solving and it mainly relied on external funds. The community needed emergence of internal sustainable development. Later, additional methods were sought in the next phase.

In 1989 a group of woman leadess in the village held a meeting for seeing guidelines for solving problems of the community. The group found the following causes:

1. For the financial problems, the people in the village had to borrow money in the nonformal system from capitalists at an interest rate of 7 percent per month. If the money in the community was collected for group system management, it would be able to manage money at a lower interest rate which would help relieve problems of non-formal system loan.

2. For social problems, the people in the community were in the condition that they could not help one another, they were poor all over the village. There appeared a phenomenon of "Everyone lives alone. Help oneself earn a living." Thus they needed to solve problems with confidence that group forming would be able to solve problems.

In operation of the housewives' savings group for production at Ban Som Hong from 1989 to 2006 there emerged the body of knowledge of fund management which could build group strength and which a good model for other groups. From the study, it was found could be that the factors affecting success in group operation consisted the following:

1. For fundamental factor of the community, the community made self-understanding with these 4 important characteristics: having similar purposes of living, having generosity with one another, having action together, and having learning together until able to go through different problems together successfully.

2. For leader's potentials, having the leader with broad vision, having ability, and creating the working staff with various abilities until they could determine the direction of group development to be in accordance with the members' needs. Leader's potential a factor which could affect group success.

3. For member participation, the factors affecting emergence of member cooperation were: creation of the participation process, members' needs being responded, the group having the continual learning process, and goals. The major purpose of the process of group activity operation was the same opinion and it was a resolution which was driving power to originate cooperation.

4. The system management factors were important components. They were : the model of group operation being able to respond to members' needs; and development with clear direction leading to sustainable development.

5. The factors as promoted and supported by external organizations consisted of: supporting to originate the learning process which caused the thinking process, creating leaders of development, creating the learning process Being able to respond to the needs of members and people in the community which could cause the community to be able to solve different problems that occurred to develop to the better direction.